

**E
D
I
T
O
R
I
A
L

B
O
A
R
D**

President
<i>Dr. B. L. Deshmukh</i>
Hon. Secretaries
<i>Dr. Sunil Ingale</i>
<i>Dr. Alka Kshirsagar</i>
Hon. Jt. Secretary
<i>Dr. Geetanjali Sharma</i>
Asst. Secretary & Jt. Treasurer
<i>Dr. Kedar Patil</i>
Chief Advisor - IMA Publication
<i>Dr. Suhas Nene</i>
IMA Publication Directors
<i>Dr. Avinash Bhondwe</i>
<i>Dr. Padma Iyer</i>
<i>Dr. Sanjay Patil</i>
Committee Members
<i>Dr. Jayant Navarange</i>
<i>Dr. Aarti Nimkar</i>
<i>Dr. Meenakshi Deshpande</i>

INDEX	
Editorial	7
From the President's Desk	9
Last Month in IMA	10
भावपूर्ण श्रद्धांजली – डॉ. योगेश गुर्जर	11
भावपूर्ण श्रद्धांजली – डॉ. विनायक आगाशे	12
IMA Pune Life Membership Fees	13
IMA Pune "Financial Diary 2022-23"	14
Time is Brain	16
वैद्यकीय व्यवसाय...की धंदा ?	17
Report on IMA National Doctors Olympics 2021	19
इ एम एस चे प्रणेते	20

NOTICE
AGM AND ELECTION
IMA CGP, Pune Sub Faculty

Annual General Body Meeting of CGP Pune Sub faculty will be held on Thursday 23rd December 2021 at 4.00 pm at Nitu Mandke House, IMA Pune, Board Room.
The following office bearers of IMA CGP, Pune Sub Faculty are due for retirement on 31st December 2021.

1. Dr. B. L. Deshmukh – Assistant Director
2. Dr. Raju Varyani – Assistant Secretary cum Treasurer
3. Dr. Rajan Sancheti – Assistant Secretary

AGM and Election of the new Office Bearer by the Life Members of IMA CGP for the tenure 01.01.2022 to 31.12.2023 will be conducted during this meeting.

Life members of IMA CGP, Pune Sub Faculty who are interested to contest for the above posts are requested to contact IMA Office.

The forms will be available at IMA Office with effect from 1st December 2021 during office timing.

Dr. Jayant Navarange will be the Election Officer for the above election.

Dr. Raju Varyani
Assistant Secretary cum Treasurer

Congratulations

३१ ऑक्टोबर रोजी कवयित्री शांता शेळके जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त आय एम ए महाराष्ट्र सांस्कृतिक समिती आयोजित काव्यगंध कार्यक्रमासाठी डॉ. गीतांजली शर्मा, डॉ. प्रशांत नाईक, डॉ. वैजयंती पटवर्धन ह्यांच्या निवडलेल्या कवितांचे सादरीकरण झाले असून आपल्या सर्वांचे हार्दिक अभिनंदन.

Road Touch, Fully furnished Consulting Rooms available on Hourly Rental Basis at Ameya Polyclinic, Ramyanagari society, Bibwewadi, Pune. Receptionist, electricity included in rent. Contact : 9823017357/ 9975025258

Disclaimer : Opinions expressed in various articles are of authors and do not reflect the views of IMA Pune Branch.

The appearance of advertisements in 'IMA Plus' publication is not a guarantee or endorsement of the product or the claims made for the product by the manufacturer. Editorial Board reserves the right of rejecting any matter without explanation or intimation. All legal matters subject to Pune Jurisdiction only.

For Doctors, Hospitals & Diagnostic Centres

- Hospital Files
- Letterheads / Prescription Pads
- Referrals / Registration & F Forms
- Visiting Cards
- Envelopes
- CD Printing
- Book Printing
- E-Book / E-Newsletter

37
years
experience
printing

High End
Stationers & Printers
A Product of Prathamesh Agencies
www.highendstationers.com

Prathamesh Agencies

Laxmi Road (Narayan Peth) | Baner

Contact

98239 62993

98238 96993

visit Online Store www.highendstationers.com

HEALTHCARE

EQUIPMENTS, ACCESSORIES & MORE
An ISO 9001:2008 Certified Company

24x7 Medical Oxygen Supply & Bipap available on Rent & Sale.

N L HEALTHCARE

Shop no 2 & 3, Phule Nagar, Panchami Hotel Lane, Parvati, Pune 411009.
panchami.nlhealthcare01@gmail.com

For More Info Call:

+91 8380 006 105

+91 7722 081 464

+91 94204 26105

www.nlhealthcare.org

Medical Astrology Course

By Shri Anand Soni

Appointment / Queries
9822660231

Website -
www.anandsoni.com

Editorial

Dr. Sanjay Patil

Mob : 98225 20257

In a historic initiative, Prime Minister Shri Narendra Modi has launched the Ayushman Bharat Digital Mission (ABDM) on 27th September 2021.

The pilot project of Ayushman Bharat Digital Mission also named as National digital health mission (NDHM) had been announced by the Prime Minister from Red Fort on 15th August, 2020.

Currently, Ayushman Bharat Digital Mission is being successfully implemented in pilot phase in six Union Territories

Ayushman Bharat Digital Mission will create a seamless online platform that will enable interoperability within the digital health ecosystem

This is a major step towards digital healthcare in India. Main aim is to integrate healthcare system as e healthcare ecosystem. In this main component is citizen or patient. They will get unique health id. In this citizens can upload and store their medical records. This will be very useful in patient management especially during medical emergencies. So instead of carrying medical records in polythene bags they will be using IT based tools!

NDHM or ABDM comprises six digital elements. Unique health ID, Digi-doctor, Registry of hospitals or health facilities, personal health record, e-pharmacy and telemedicine.

This technology based initiative will be game changer.

One can access and link personal medical records to unique health id. Also if handled well, this will help in the surveillance of communicable and non communicable diseases with authentic data. Through this database for disease and healthcare monitoring will improve public health research!

It will help in mapping the following of patients and treatment seeking behavior of patients which is critical for treatment of chronic diseases.

ABDM ecosystem involves all the aspects of healthcare which includes Central government, State governments, Regulators, Associations, Hospitals, Labs, pharmacies, medical insurance and TPAs and very important and core element of healthcare that is individual doctors. And government has great confidence of its success.

Recently we have seen remarkable use of ArogyaSetu app which helped a lot in preventing spread of covid-19. CoWin app is playing important role in covid vaccination. Also we are witnessing unprecedented expansion of telemedicine.

Globally such e health initiatives are not that successful. Issues like data confidentiality and security with implementation related deficiencies in NHS UK made it biggest financial failure in history of IT! Also in United States it is a work in progress to develop proper patient doctor centric e healthcare ecosystem and many doctors are facing burn out phenomenon.

In India biggest hurdles or challenges are poor internet penetration and connectivity, health budget, lack of treatment seeking behavior of citizens, self declaration of medical condition by patients as it gives citizens the option to choose the record they want to share which will lead to asymmetric information, citizens level of education and their language issues, ethics of confidentiality of medical information.

Major issue is how to bring undiagnosed and untreated ailments into account.

We need to enhance health literacy and knowledge of our citizens. We need to increase

robust healthcare infrastructure and human resources. At present government is unnecessarily promoting corporate health sector and killing small and medium healthcare establishments. So it needs bottom to top approach with private sector taken in confidence by defining clear framework and pathways.

We should not forget that individual doctor is core element of healthcare system and their involvement is very crucial to make this mission a success. Many government policy holders think that small and medium sized clinics or hospitals are hurdles or burdens on healthcare system, such approach will prove detrimental in long term.

Lastly, as health is a state subject about 2/3 of total government expenditure on health comes from state government. In India there is huge variation in state specific rules and laws and also statewise healthcare performances. This needs to be handled well by policymakers.

WELCOME NEW MEMBERS

Sr. No.	Name	Speciality	Contact
1	Dr. Siddharth Shah	Orthopaedic	9850500004
2	Dr. Ramesh Jadhav	Anesthesiology	8007168181
3	Dr. Aasia Khan	Gynaecologist	9930432871
4	Dr. Anuja Athale	Surgeon	9890182448
5	Dr. Mahevish Sayed	Medical Officer	9890258747
6	Dr. Ashwin Anil Deshmukh	Orthopaedic	9823598114
	Dr. Palak Ashwin Deshmukh	Dermatologist	8380878900
7	Dr. Pradeep Maruti Patil	Dermatologist	9519258286
8	Dr. Sourabh Paranjape	Pathologist	9890957957
9	Dr. Sarang Gowande	General Medicine	9834794997
10	Dr. Deepak Mankari	Radiologist	8668406060
11	Dr. Darshana Kawale	Oncologist	9923023926
12	Dr. Shridhar Jadhav	Pediatrics	9049978534
	Dr. Aarti Jadhav	Ophthalmologist	9421990658
13	Dr. Rupesh Lunkad	Gastroenterologist	9921455101
	Dr. Sweta Lunkad	Hematologist	8468035973
14	Dr. Aditya Kulkarni	Oncosurgeon	9923934475
	Dr. Maitreyi Kulkarni	Anaesthetist	9011087314
15	Dr. Prashant Punia	Neurosurgeon	9049755538
16	Dr. Shinde Kunal	Radiologist	9960055077
	Dr. Nikam Sanjyot	Pathologist	9420833085
17	Dr. Milind Patil	Orthopaedic	9850093546
18	Dr. Sarang Gotecha	Neurosurgeon	9322288645
	Dr. Megha Kotecha	Ophthalmologist	9819926115
19	Dr. Kanchan Asmita	Radiologist	9970534646

From the President's Desk

Dr. B. L. Deshmukh

Mob : 99601 72759

Dear colleagues,

Happy Deepawali and a prosperous, healthy year for all of you and your families!

We are round the corner of our yearly event MULTICON 2021. Preconference workshops are on 14th Nov 2021 and the main conference on 20th & 21st Nov 2021 at IMA halls. It will be in hybrid format. Nice Scientific feast with orations and an award ceremony is coming up. Let us join in large numbers.

Recently we have crossed the 100 crore mark of Covid vaccination. We must congratulate the Govt of India for this achievement. Surely we shall be Covid free in near future. The covid patients numbers are definitely on decline. Unfortunately there is poor response for vaccination in pregnant women which is around 0.04%. We, IMA Pune managing committee have a recommendation for 3rd booster dose of covid vaccine to those who have already taken 2 doses. In the USA the citizens receive yearly Flu shots. Should we think of such yearly booster covid vaccines ?

We are pleased to share that 3 of our branch members were selected for Kavyawachan at IMA Maharashtra. We congratulate them.

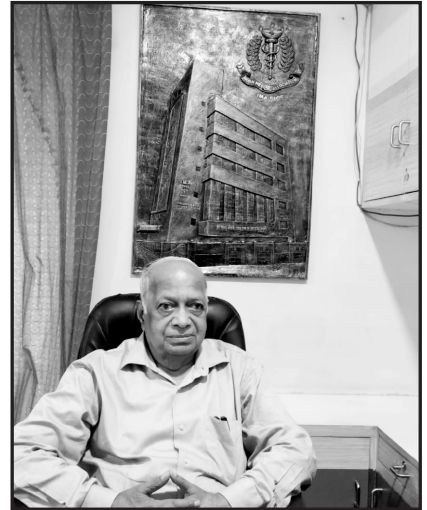
Recently our IMA Pune members participated in National IMA Sports Olympic at Nashik and bagged so many prizes. The Sport Committee has done a wonderful job. We congratulate them.

Our yearly IMA Pune Financial Diary project is going on in full swing. Let us encourage the advertisers to participate more and more.

RTO Pune has a plan to involve us for their medical fitness certificate project. They have appealed to IMA members to get empanelment to issue a medical fitness certificate to citizens. It is a good opportunity for our members to avail this facility. Kindly get it done at the earliest.

Thank you all.

Jai IMA! Long live IMA!!

●●

Last Month in IMA ***[October 2021]***

Dr. Sunil Ingale/ Dr. Alka Kshirsagar
Hon Secretaries IMA Pune

24th Oct
2021

Recent Advances in Stroke Management

MA Pune AMS Committee organised webinar on "Recent Advances in Stroke Management"

Dr. B.L. Deshmukh President IMA Pune welcomed all and spoke about importance to know about stroke. Dr. Sunil Ingale, Secretary told regarding importance of World Stroke Day which falls on 29th October. Dr. Meenakshi Deshpande, Chairman, AMS Subcommittee elaborated on AMS (Academy of Medical Specialties) wing of IMA, its functioning, benefits, AMS Fellowships, and appealed to all to become its members.

Dr. Rahul Kulkarni, Neurophysician spoke about Diagnosis and Neuro imaging.

Dr. Shripad Pujari, Neurophysician told about role of IV thrombolysis

Dr. Lomesh Bhirud, Intervention Neurologist, explained the neuro intervention with mechanical thrombectomy.

It was very interesting and lot of interaction followed.

It was co ordinated by Dr. Nandkishore Mantri.

Vote of thanks was given by Secretary Dr. Alka Kshirsagar.

MMC points : 1

Delegates : 110

●●

लेखणी तलवार माझी....

डॉ. गीतांजली शर्मा (कसमळकर)

Ph. No : ७८७५८९६९४६ / ९८२२०६०४३३

दाबती आवाज माझा मूक मी बसणार नाही
शब्द माझे शस्त्र माझे मी कधी हरणार नाही
कैक होती भ्याड हल्ले मी कधी हटणार नाही
लेखणी तलवार माझी ती कधी मरणार नाही
जन्मदात्री स्त्री तरीही भ्रूण मरते स्त्री म्हणूनी
नाळ तुटली प्रेम ममता संपली हृदयामधूनी
स्त्री न उरली वंश कुठला त्यां कधी कळणार नाही
पाप करत्या मायबापा माफ मी करणार नाही
लांडग्यांची जात त्यांची तोडती लचके किती ते
क्रूरकर्मी दानवांच्या क्षूद्र वंशी जन्मले जे

निर्भया मी खड्ग हाती कौरवा डरणार नाही
अबल हतबल द्रौपदीसम कृष्णजप भजणार नाही
ओढ नाही चौथ-याची देव ना दगडात माझा
वेड नाही व्रत तपांचे मानवातच देव माझा
शोधण्या देवास माझ्या मंदिरी फिरणार नाही
अंतरी वसला विठू कोणास ही दिसणार नाही
तुडवती ते तत्त्व माझी मी कधी झुकणार नाही
भरडती व्यक्तित्व माझे मी कधी सुकणार नाही
चिरडती अस्तित्व माझे मी कधी झुरणार नाही
लेखणी तलवार माझी ती कधी मरणार नाही

भावपूर्ण श्रद्धांजली

डॉ. योगेश गुर्जर यांचा अल्पपरिचय

जन्म. १० ऑगस्ट १९६०

न्यूयॉर्क किंवा मुंबईसारख्या शहरांमध्ये न जाता पुण्यात राहूनदेखील आपण अशक्ये गोष्टी शक्य करू शकतो हे पुण्याच्या डॉ. योगेश गुर्जर यांनी कृत्रिम हृदयावर मूलभूत संशोधन करून दाखवले होते. डॉ. योगेश गुर्जर गेली ३३ हून अधिक वर्षे पुण्यामध्ये यावर काम करीत होते. त्यांनी भावे हायस्कूलमध्ये प्राथमिक आणि माध्यमिक शिक्षण घेतले. गरवारे महाविद्यालयात महाविद्यालयीन शिक्षण घेतल्यानंतर अमेरिकेत जाऊन त्यांनी हृदय शस्त्रक्रियेचे शिक्षण घेतले. डॉ. योगेश यांनी अमेरिकेमध्ये अलाबामा विद्यापीठात कृत्रिम हृदयावर मूलभूत संशोधन करून पीएचडी मिळविली होती. डॉ. नीतू मांडके यांच्यासह इतर अनेक राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय हार्ट सर्जन सोबत तीन हजार पाचशे हून अधिक शस्त्रक्रियांमध्ये सहभाग घेतला होता. ते अमेरिकन ॲ कॅडमी ऑफ कार्डिओव्हॅस्कुलर परफ्युजन या संस्थेचे सभासद राहिले आहेत. डॉ. गुर्जर हे मांडके हॉस्पिटल मुंबईचे माजी संचालक व संशोधन विभागप्रमुख होते. त्यांची सतत काहीतरी वेगळं करत राहायची इच्छाशक्ती आणि उत्साहा मुळे डॉ. योगेश गुर्जर यांनी पुणे जिल्ह्यातील मुळशी तालुक्यातील अंबडवेत येथे त्यांनी १ सप्टेंबर १९८७ रोजी हृदयशस्त्रक्रियेसाठी लागणारे साहित्य तयार करण्याचा कारखाना सुरू केला. तेथे नितु मांडके यांच्या बरोबर काम करत करत त्यांनी हृदयाच्या आर्टीफिशल वॉल्व ची निर्मिती सुरू केली, त्यांच्या त्या कामासाठी एकमेव भारतीय म्हणून डॉ. योगेश गुर्जर यांना राष्ट्रपती अवॉर्ड देऊन सन्मानित केले गेले. त्या बरोबरच अँजिओप्लास्टीला लागणारे स्टेण्ट व इतर मेडिकल प्रॉडक्ट आणि इन्स्ट्रुमेंट बनवले जात. तसेच जिन्यावरून नेण्याची व्हील चेअर आणि असे अनेक नेहमीच्या वापरातले प्रॉडक्ट्स पण त्यांनी बनवले होते. भारताचे तत्कालीन संरक्षण मंत्री मनोहर पर्रीकर यांनी त्यांच्या पॅक्टरलीला भेट दिली होती. डॉ. योगेश गुर्जर यांनी माणसाच्या DNA मधील भ्रष्टाचार या स्क्रिप्ट बदल संशोधन केले होते. त्यांनी भ्रष्टाचार हा जनुकीय आहे का, या विषयावर संशोधनात्मक अनेक कार्यक्रम केले. हे सांगण्यासाठी सलतनत नावाचा कार्यक्रम करत असत. त्यासाठी अनेक इतिहास संशोधकांना भेटून त्यांनी शोधनिबंध तयार केला. तसेच ते 'गोष्ट एका हृदयाची' हा कार्यक्रम ते सादर करत. यामध्ये उद्देश असा होता की हृदयाबद्दल आणि हृदयाच्या शस्त्रक्रिया याबद्दल सर्वसामान्य लोकांना ओळख व्हावी म्हणून. आजवर २०० पेक्षा जास्त व्याख्यानांतून ३५००० हजारांपेक्षा जास्त लोकांपर्यंत त्यांनी हा विषय पोहचवला. तसेच हृदय रोगासंबंधी लोकांनी घ्यावयाची काळजी या विषयी डॉ. गुर्जर यांनी दोन तासाची फिल्म तयार केली होती. ही फिल्म ते लोकांना माहितीसह मोफत दाखवत असत.

या व्याख्यानाबरोबरच ते अंबडवेत परिसरात गेल्या वर्षापासून विविध प्रकारची आरोग्य शिबीरे घेत होते. आतापर्यंत त्यांनी रक्तदान, कान, नाक, घसा, हिमोग्लोबीन तपासणी, सर्पदंश, पायाच्या रक्तवाहिन्यांची तपासणी, दंतरोग, तसेच सर्व रोगनिदान शिबीरे घेतली होती. चार वर्षांपूर्वी त्यांनी डॉ. नीतू मांडके यांच्या नावाने मुळशीकरांसाठी एक रुग्णवाहिकाही लोकार्पण केली होती. गेल्या वर्षी त्यांनी हृदयरोग तपासणीचे शिबीर घेतले होते. हे सगळं करत असताना त्यांचे या क्षेत्रातील गुरु आणि हृदयरोग तज्ज्ञ डॉक्टर नितु मांडके यांच्या बदलची कृतज्ञता अजूनही विसरलेले नाहीत. डॉक्टर मांडके यांच्याबरोबर अनेक ऑपरेशन मध्ये ते सहभागी होते. किंबहुना दोघांच्या

मिथ्या सारख्याच असल्यामुळे भाऊ भाऊच वाटतात. गेली अनेक वर्षे सातत्याने नितु मांडके यांच्या जयंती निमित्त ते कार्यक्रम करत आणि त्याच वेळी वैद्यकीय क्षेत्रातील गुरुतुल्य व्यक्तींचा सत्कार करत.

या सर्व गुणांबद्दल अनेक राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय पुरस्कारांनी त्यांना गौरवण्यात आलेलं होते. यामध्ये लेडी रतन टाटा यांच्या नावाने दिलेली जाणारी संशोधन शिष्यवृत्ती, संशोधनातील सर्वोच्च श्री गुरुजी पुरस्कार, जे आर डी टाटांचा पहिल्या पिढीतील उद्योजक म्हणून दिला जाणारा पुरस्कार, स्वा. सावरकर यांच्या नावाने दिला जाणारा विज्ञाननिष्ठ स्वा.सावरकर पुरस्कार अशा अनेक पुरस्कारांचा समावेश आहे. २०१७ मध्ये तळवलकर ट्रस्ट तर्फे कृ. ब. तळवलकर उर्फ अण्णा तळवलकर अनुकरणीय उद्योजक पुरस्कार योगेश गुर्जर यांना मिळाला होता. डॉ. योगेश गुर्जर यांची अजून एक आवड म्हणजे विटेज गाड्या. त्यांच्या कडे १९३० च्या सुमाराची फोर्ड, मर्सिडीज व एक बीटल होती. या बीटल बद्दल विशेष सांगायचं म्हणजे अशाच एका शौकिनाकडून केवळ १ रुपया देऊन त्यांनी ती गोव्यातून चालवत आणली आणि आजही या दोन्ही गाड्या सुस्थितीत आहेत. जुनी मर्सिडीज जे आर डी टाटा ह्यांनी वापरलेली आहे. आणि डॉ. योगेश गुर्जर यांचा यातही मोठेपणा म्हणजे त्यांनी अजूनही ही गाडी त्यांच्याच नावावर ठेवलेली आहे. डॉ. योगेश गुर्जर यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली.

– संकलित

भावपूर्ण श्रद्धांजली

डॉ. विनायक चिंतामण आगाशे ४२ वर्षे कसबा पेठ येथे जेष्ठ फॅमिली फिजिशियन होते, हसरे आणि उत्साही व्यक्तिमत्व, डॉ. आगाशे हे पुण्यातील एम इ एस कॉलेजचे विद्यार्थी, बी. जे. मेडिकल कॉलेज मधून MBBS झाले, त्यांना बागकाम, सेंद्रिय शेतीची खूप आवड होती, तर शास्त्रीय संगीतातही रुची होती. डॉक्टर ग्राहक मंचाचे काम करत होते. ते माहिती अधिकाराच्या हक्कासाठी कार्य करत, तसेच ते आय एम ए शी घनिष्ठपणे निगडित होते. आदर्श डॉक्टर म्हणून त्यांना आय एम ए पुणे तर्फे गौरविण्यात आले होते.

आठवणींचा सागर

डॉ. प्रशांत नाईक

Ph. No. ९८२२४०७७२०

नितळ तुझे सौंदर्य करते मजला स्तिमित
मज पुन्हा पुन्हा ओढते गूढ सखे ते स्मित
चिवचिवत्या त्या थव्यात तूच एक मितभाषी
ओठ मुके पण टपोरे डोळे बोलती माझ्याशी
पाणवठा झंकारतो पाउली पेंजण रुग्ण
गोड बोल सखे तुझे ते करती ग किणकीण
घेऊन कटीवर घागर नजरेआड तू ग होशी
ढगाआड लपे जशी चंद्रकोर ती आकाशी

हवाहवासा सहवास अन एक एक तो क्षण
अनमोल त्या घडीची मग हृदयी ग साठवण
डोळ्यास न लागे डोळा झाल्या तारका मंद
सैरभैर मन माझे, जिवा तुझाच लागे छंद
डोळ्यात स्वप्न तुझेच, एकेक क्षण साठवावा
तुझ्याच आठवणींचा विशाल सागर व्हावा
मंद मंद चांदणे, हलके पाण्यावर तरंग उठावे
गमते आठवणींच्या सागरात त्या बुडुनी जावे

Indian Medical Association, Pune Branch

IMA Pune Life Membership Fees Revised

6 MMC Point with
online Registration
for Multicon 2021
Complimentary

Dear Members,

Kindly note the special concessional rates in IMA membership fee for limited period from 1 October 2021 to 30th November 2021.

Life Membership	Present fee	Sp. concessional rates 01/10/21 to 30/11/21	Proposed 15% hike
Single	14432/-	12400/-	16560/-
Couple	21654/-	18500/-	24902/-

- Almost 30% less than the proposed fees.
- Please try to extend this benefit to all prospective IMA members.
- Inform or talk to your friends, colleague, seniors, and juniors and ensure that each of them become life member of IMA Pune.
- New members just have to fill one form, sign at two places attached three photograph, photocopy of MMC/MCI registration certificate and marriage certificate (only for couple membership).
- Draw cheque in favor of "Indian Medical Association Pune"

For online Payment:

Saraswat Co-operative Bank, Tilak Road, Pune
Bank A/C Name: Indian Medical Association Pune Branch
Bank A/c Number: 038200100009653
IFSC Code: SRCB0000038

Each member
pledge to make
at least one
new member

To download membership form www.imapune.com
For details Contact: Pooja 020-24464771. Email ID: imaofpune@gmail.com

Dr. B. L. Deshmukh
President IMA Pune

Dr. Sunil Ingale/ Dr. Alka Kshirsagar
Hon. Secretaries IMA Pune

Membership Drive Committee

Dr. Virendra Ostwal (9823274756)
Chairman
Dr. Anand Deshpande (9822013438)
Co-Chairman / Secretary

Dr. Jayant Navarange (9890206303)
Advisor
Dr. Sanjay Patil (9822520257)
Advisor

Please ensure that completed forms reach IMA office Pune before 20th Nov 2021, for administrative purpose.

Indian Medical Association Pune Branch

IMA Diary
contributes
towards
charity

"Financial Diary 2022-23"

www.imapune.com

Theme :

Managing Vascular Diseases : Strategies in this Era.

Highlights : ☐ Important phone numbers ☐ Privileges for IMA members
☐ Members birthdays ☐ Articles on "Vascular Diseases" ☐

Dear Sir / Madam,

Greetings from the team of IMA Pune Diary committee !

We are delighted to invite you to join IMA Pune Financial Diary Project 2022-23. IMA Pune Branch is one of the most active and largest branches of IMA India, with the glorious and respectable standing of 94 years, with a strength of 5000 plus members. For the last 34 years, we are conducting the prestigious project of Financial Diary for our members.

We bring out the Financial Diary every year from April to March (12 months) with a theme, enriched with latest knowledge and useful tips that serves as a ready reckoner on the desks of IMA members.

The advertisements in this diary will help you to reach a large group of well qualified and knowledgeable Doctors and Specialists & Superspecialists in various branches of medicine.

The Diary will be circulated to Presidents and Secretaries of all 11 IMA Branches in Pune district and 220 branches in Maharashtra.

The diary is entirely supported by advertisements and the funds collected are utilized to fulfill the aims and objects of IMA. This year's theme ***Managing Vascular Diseases : Strategies in this Era.***

The diary is also a source of saving important phone nos., details of authorities involved in giving permissions for hospitals, privileges of being IMA member and special birthday page for members.

We appeal to kindly give us your wholehearted support in making this project a huge success.

Advertisement Tariff (inclusive of GST)

Back Cover	Rs. 1,65,000/-
Inside Cover 2A + 2B / 3A + 3B	Rs. 2,50,000/-
Inside Cover 2A / 2B / 3A / 3B	Rs. 1,40,000/-
Book Mark	Rs. 45,000/-
Full Page 4 Colour (Glossy Paper)	Rs. 60,000/-
4 Colour 2 adjacent or otherwise	Rs. 1,00,000/-
Half Page 4 Colour	Rs. 35,000/-
Full Page B/W	Rs. 17,000/-
Double Spread B/W	Rs. 30,000/-
Half Page B/W	Rs. 9,000/-

Header / Footer / Logo (Per month)	Rs. 22,000/-
Book Binding Square	Rs. 55,000/-
Birthday wishes with B/W photo of	

IMA Pune members Rs. 2000/-
Please pay and send information to imaofpune@gmail.com
before 31st January 2022

For Platinum, Diamond & Golden Sponsor Package-

Contact Dr Raju Varyani - 9822646025

* Customised Adv. are available * For Advertisement > 50000/-, 50% discount on advt on IMA website

Diary Details

Diary Year	:	1/4/2022 - 31/3/2023
Release Date	:	20th March 2022 (subject to change)
Diary Size	:	18 cms x 25 cms
Print Size	:	15 cms x 21 cms

Printing Process	:	Offset
Binding	:	Perfect
No. of Copies	:	5000 +

Payment Details: In response to your appeal, we are pleased to release our Advertisement in your Diary 2022 – 23

Cash
DD..... Cheque
No..... NEFT
Bank.....

Amount (Please draw cheque in favor of "IMA Pune Branch")

Bank details for NEFT :

A/C Name	:-	Indian Medical Association, Pune
Bank Name / Branch	:-	Central Bank of India, Tilak Road
Type of A/C	:-	Saving
A/C No.	:-	3141156911
IFSC Code	:-	CBIN0280663

Advertisement Matter: Typed / CDR File / Email)

Signature & Stamp

Please inform Transaction details if paid by NEFT / RTGS by email to IMA

Dr. Dhanesh Kamerkar
Chairman, Diary Committee

Dr. Sanjay Patil
Co-Chairman, Diary Committee

Dr. B. L. Deshmukh
President IMA Pune

Dr. Raju Varyani
Secretary - Diary Committee
Vice President, IMA
9822646025

Dr. Sunil Ingale
Dr. Alka Kshirsagar
Hon. Secretaries IMA Pune

For further information:

Dr Nitu Mandke IMA House, 992, Shukrawar Peth, Tilak Road, Pune 411 002

Phone (020) 24464771/24430042

Email : imapunediar2017@gmail.com, imaofpune@gmail.com

Dr. Raju Varyani Ph.No. :- 9822646025

Time is Brain

Dr. Lomesh Bhirud.

Intervention Neurologist & Stroke Specialist
9818272309; 8238042309

Stroke (Paralysis) is a neurological emergency and must be attended on priority. To identify stroke symptoms, there is simple acronym which is as **BEFAST**.

B= Balance – acute onset difficulty in maintaining balance

E= Eye – acute onset changes in vision like diminution or partial loss of vision/ double vision/ deviation of eyeball to one side.

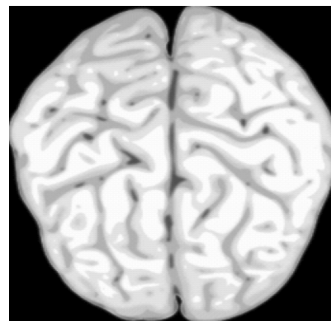
F= Face – acute onset deviation of angle of mouth.

A= Arm – acute onset difficulty in using one hand like difficulty in gripping object/ lifting hand above the shoulder level.

S= Speech – acute onset change or difficulty in speaking/ difficulty in understanding the speech.

T= Time – The time of onset of symptoms.

If any of the above symptoms noted then it likely to indicate that patient is suffering from acute stroke where the most important factor is time. “Time is Brain” the concept is about to initiate the treatment as early as possible as millions of neurons are dying every minute. Patient should reach to the nearest hospital where CT/MRI Brain facility and Neurologist or physician who can offer thrombolytic treatment to patient. For acute ischemic stroke, if patient reaches within 4.5 hours of stroke onset, then thrombolytic agent either alteplase or tenecteplase can be

offered if no major contraindications noted. Large Vessel Occlusion (LVO i.e. Internal Carotid Artery-ICA, Middle Cerebral Artery-MCA, Basilar artery or vertebral artery) form about 24 - 46% of all acute ischemic stroke which are more disabling, burden over care giver and life threatening as compare to small vessel related strokes. If patient is having large vessel occlusion, then emphasis should be on getting revascularization for such vessels by means of Mechanical Thrombectomy (catheter-based technique by which clot in the major blood vessel can be removed under fluoroscopic guidance in cath lab). Mechanical Thrombectomy is now class I and level of evidence A treatment modality for large vessel occlusion. This treatment is possible in first 6 hours of stroke onset and in selected patients up to 24 hours. For hemorrhagic stroke, the treatment depends on the cause of hemorrhage and patient's neurological status. Common causes of stroke are Hypertension, Diabetes mellitus, Heart ailments, dyslipidemia, tobacco chewing, smoking, excess alcohol intake and obesity. To prevent stroke, one should have healthy life style like good amount of vegetables and fruits in diet, regular exercise, well control of blood pressure, sugar and periodic checkups for heart ailments. Avoid tobacco in any form like chewing or smoking and cut down alcohol intake. The recovery from acute ischemic stroke depends on how fast the patient received the treatment in the form of thrombolytic agent and or mechanical thrombectomy which are now standard of care worldwide.

●●

वैद्यकीय व्यवसाय...की धंदा ?

डॉ. विनय चौधरी,

एम. डी (रेडिऑलॉजी), पुणे.

करोना महामारीने गेल्या दोन वर्षात घडवून आणलेली उलथापालथ, त्याचा जगातील सर्व क्षेत्रांवर झालेला बरा वाईट परिणाम आणि एकूणच वैद्यकीय व्यवसायाचे यासंदर्भात झालेले मूल्यमापन याबद्दल बरेच काही लिहिले-छापले गेले आहे. याबाबतच्या चर्चेचा सर्वसाधारण सूर 'डॉक्टर लुटतात' या वाक्याशी निगडित असतो. अर्थात गेल्या काही वर्षात वैद्यकीय व्यवसायात बरेच बदल झाले. विशेषतः त्याचे अर्थकारण कसे पूर्णतः बदलून गेले हेही आपण लक्षात घेतले पाहिजे.

१९८०-९० पर्यंत भारतातील वैद्यकीय व्यवसाय म्हणजे फॅमिली डॉक्टर (८० %), डॉक्टरांनी स्वतः चालवलेली छोटी रुग्णालये (१० %), सरकारी रुग्णालये (८ %) व काही मोठी खाजगी खाजगी रुग्णालये (२%) असा विभागला होता. यापैकी ९० टक्के सेवा खाजगी डॉक्टर पुरवत होते व त्यासाठी येणारा खर्चही नाममात्र होता. या सर्व गोष्टीला 'वैद्यकीय सेवा' असा सार्थ शब्द वापरला जात होता, कारण आलेला रुग्ण बरा करणे हे आपले कर्तव्य असून, तो पुन्हा आपल्याकडेच परत यावा म्हणून आपल्या सेवेचे दरही वाजवी असावेत अशी त्यांची दृढ धारणा होती. यात आपण मोबदला कमी ठेवून समाजासाठी काहीतरी पुण्य-काम करत आहोत असाही डॉक्टरांचा समज होता. रुग्ण व डॉक्टर यांचे नाते विश्वासाचे व जिवाव्याचे होते आणि समाज डॉक्टरांना देव म्हणत होता !

यथावकाश झालेले जागतिकीकरण व त्यातून आलेली आर्थिक संपन्नता त्यामुळे सर्वसामान्य भारतीयांचे जीवनमान उंचावले. हाती आलेला पैसा इतर गोष्टींवर खर्च करतानाच, आरोग्यावरही खर्च करण्याची ऐपत निर्माण झाली. सरकारी रुग्णालयात मिळणारी वागणूक व तेथील अनास्था यापेक्षा खाजगी रुग्णालयात जाऊन उपचार करून घेण्याची मानसिकता यातून आपोआपच तयार झाली. यथावकाश मेडिकल इन्शुरन्सला मान्यता मिळाली. ठराविक वार्षिक हप्ता भरल्यानंतर, आलेल्या कुठल्याही वैद्यकीय अडचणीत खाजगी रुग्णालयात जाऊन, बीलाची विशेष चिंता न करता ऐटीत उपचार करून घेण्याची सोय निर्माण झाली. खाजगी रुग्णालय चकाचक बनत गेली. फाईव्ह स्टार हॉटेललाही लाजवतील अशा सुख-सुविधाही तिथे निर्माण झाल्या. किंबहुना आपण कुठल्या रुग्णालयात उपचार घेतो आहे हासुद्धा काही लोकांसाठी प्रतिष्ठेचा प्रश्न बनला (अगदी सोशल मीडियावर मिरवण्यासाठीचे ते एक कारण बनून जाईपर्यंत !). अशी अद्ययावत मोठी चकाचक रुग्णालय वैयक्तिकरीत्या एकट्या दुकट्याने उभारणे खाजगी डॉक्टरांना शक्य नव्हते. त्यासाठी लागणारा प्रचंड पैसा आणि मनुष्यबळ पुरवण्यासाठी मग काही कॉर्पोरेट रुग्णालये उभी राहिली. वैद्यकीय ज्ञानात, उपचार पद्धतीत आणि विशेषतः त्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या यंत्रसामुग्रीतही अमुलाग्र बदल झाले. ऍन्जिओग्राफी, बायपास, ट्रान्सप्लंट, किमोथेरेपी, कॉस्मेटिक सर्जरी, एम आर आय आणि आयसीयु हे परवलीचे शब्द बनून गेले. अर्थात या सर्व गोष्टी खर्चिक असणारच होत्या. वैद्यकीय क्षेत्रात शिरकाव झालेल्या कॉर्पोरेटना ही एक सोन्याची नवीन खाणूच हाती लागली. आलेल्या रुग्णाला फक्त उपचार करून परत पाठवण्यापेक्षा, तो रुग्णालयात आल्यापासून बरा होऊन परत जाईपर्यंत विविध सुख सुविधांची आमिष दाखवण्यात येऊ लागली. यातून एखाद्या शस्त्रक्रियेवर होणाऱ्या खर्चाचे एकूण बील अगदी तिप्पट-चौपट फुगले. या सर्व प्रक्रियेचे वर्णन योग्य शब्दात करायचे असल्यास त्याला कॉर्पोरेटायजेशन ऑफ मेडिकल प्रोफेशन अर्थात वैद्यकीय व्यवसायाचे धंद्यात रूपांतर असेही करता येईल. रुग्णांना, पत्रकारांना आणि राजकारण्यांना वाढलेली बिले

म्हणजे 'डॉक्टरांनी चालवलेली लूट' असे वाटत असले तरी प्रत्यक्षात रुग्णाने मोठ्या कॉर्पोरेट रुग्णालयात भरलेल्या बिलापैकी नेमके किती पैसे उपचार करणाऱ्या उच्चविद्याविभूषित डॉक्टरला मिळाले याचा शोध घेणे रंजक ठरेल. कित्येक वेळा हा आकडा दहा टक्के किंवा त्यापेक्षा कमी असतो हे विदारक सत्य आहे. पैसा जातो कॉर्पोरेटच्या खिशात आणि नाहक बदनाम होतो डॉक्टर हे आपण कधी समजून घेणार आहोत कुणास ठाऊक !

वैद्यकीय प्रवेश परीक्षेची अवघड पायरी ओलांडून, प्रदीर्घ चालणारा वैद्यकीय अभ्यासक्रम पूर्ण करून, बाँड साठीची अनिवार्य सेवा पूर्ण करून, पदव्युत्तर पदवी मिळवणाऱ्या डॉक्टरला प्रत्यक्ष वैद्यकीय व्यवसाय सुरू करण्यास वयाची तिशी ओलांडते. एवढे करूनही विविध शासकीय नियमांचा जाच, परवानग्या व भ्रष्टाचार याला तोंड देऊन स्वतःचे खाजगी रुग्णालय सुरू करण्यापेक्षा मोठ्या कॉर्पोरेट रुग्णालयात नोकरी करणे व अर्थार्जन सुरू करणे हा पर्याय त्यामानाने सोयीचा वाटतो. डॉक्टरांच्या याच दुर्बलतेचा फायदा केवळ नफा कमावण्यासाठी सुरू झालेल्या कॉर्पोरेट रुग्णालयांनी मिळवला नाही तरच नवल.

दुर्दैवाने या बदललेल्या अर्थकारणाचा अप्रत्यक्ष परिणाम अशी महागडी रुग्णालये ज्यांना परवडू शकत नाहीत अशा रुग्णांवरही होतो. इमर्जन्सी कारणाने, अज्ञानामुळे, रुग्ण जगवण्यासाठी प्रेमापोटी काहीही करण्याची तयारी असणाऱ्या कुटुंबीयांच्या धडपडीतून, इन्शुरन्स नसतानाही काही रुग्ण अशा रुग्णालयात भरती होतात. डिस्चार्जच्या वेळी मिळालेल्या भरमसाठ बिलाची तरतूद करताना करताना घरदार विकतात, कर्जबाजारी होतात. अशा प्रकरणात वर उल्लेख केल्याप्रमाणे यामागच्या आर्थिक गणित माहिती नसलेले लोक सगळा दोष मात्र डॉक्टरांवर टाकून मोकळे होतात. डॉक्टर लुटतात या संकल्पनेला यातून अकारण खतपाणी मिळते.

सर्वसामान्यपणे सर्व प्रगत आणि बहुतांश विकसनशील देशातसुद्धा करदात्यांनी दिलेल्या पैशातून नागरिकांसाठी वैद्यकीय सेवा देणे ही गोष्ट सरकारची जबाबदारी समजली जाते. आपल्याकडची सरकारी वैद्यकीय सेवा बघता सरकार आपली जबाबदारी व्यवस्थित पार पडत नाही याबाबत दुमत असण्याचे कारण नाही. या विचित्र परिस्थितीत मग खाजगी वैद्यकीय सेवेवर अवलंबून राहणे यापेक्षा दुसरा पर्याय नागरिकांकडे नसतो.

डॉक्टरांना सर्व स्थानिक कर, वीजबिल हे व्यावसायिक दराने लागू होते. दवाखाना व रुग्णालयाची जागा बाजारभावाप्रमाणे विकत घ्यावी लागते, कर्मचाऱ्यांचा पगार शासकीय नियमानुसार द्यावा लागतो. त्यातून त्यांना कुठलीही सूट नाही. हे सर्व भरमसाठ खर्च करून त्यानंतर डॉक्टरने आपण केलेल्या कामाचा योग्य मोबदला मिळावा अशी अपेक्षा बाळगण्यात गैर काय ? दोन मिनिटांच्या एखाद्या छोट्या जाहिरातीसाठी करोडो रुपये घेणाऱ्या सिनेस्टारचे व क्रिकेटपटूंचे, कोर्टात प्रतिष्ठेची केस लढवण्यासाठी एका तासासाठी काही लाख रुपये घेणाऱ्या वकिलांचे आपल्याकडे खूप कौतुक होते. पण मग आपल्या वैद्यकीय ज्ञानाचा उपयोग करून, प्रसंगी चोवीस तास काम करून, मरणाच्या दारातून पेशंटला वाचवणाऱ्या डॉक्टरची फी देताना, त्यांनी ती कमीच घ्यावी (आपले परिश्रम नेहमी सेवाच मानून घेऊन) अशी अपेक्षा समाज का बाळगतो ?

सुदैवाने अजूनही बहुतांश डॉक्टर व डॉक्टरांनी स्वतः चालवलेली छोटी रुग्णालये, *आपल्याकडे पेशंट पुन्हा यावा यासाठी सुयोग्य वैद्यकीय सेवा वाजवी दरात देणे या एकाच भांडवलावर आपला व्यवसाय टिकवून आहेत.* मोठ्या कॉर्पोरेट रुग्णालयात होणाऱ्या शस्त्रक्रियेच्या निम्म्या किंवा एक-तृतीयांश दरात शस्त्रक्रिया करून देत आहेत. एमबीए लोकांचे बुद्धिचातुर्य वापरून, चित्रविचित्र योजनांची आमिषे दाखवून, पेशंटला जाळ्यात ओढण्यासाठी जाहिरातबाजी करणे त्यांना परवडण्यासारखेही नाही. प्रसारमाध्यमांनी ही गोष्ट अधोरेखित करण्याऐवजी सर्वच

डॉक्टरांवर सरसकट आरोप करणे म्हणूनच सर्वथा अयोग्य आहे.

या सर्व पार्श्वभूमीवर वैद्यकीय व्यवसायाचा धंदा झाला म्हणजे नेमके काय झाले याचा मागोवा, शोध पत्रकारितेचा डीमडीम वाजवणाऱ्या काही जाणकार पत्रकारांनी आणि हिम्मत असेल तर नुसतीच फ्लेक्सबाजी करून वैद्यकीय व्यवसायाला नाहक बदनाम करणार्या तथाकथित सामाजिक कार्यकर्त्यांनी, डोळसपणे खरेखुरे संशोधन करून घेतला, तर बरीच रंजक माहिती बाहेर येईल यात शंका नाही. आणि मग डॉक्टर लुटतात की जगवतात याचेही उत्तर मिळेल !

●●

Report on IMA National Doctors Olympics 2021

Dr. Kedar P. Patil

IMA National Doctors Olympics 2021 was conducted by IMA Nashik and IMA National Headquarters from 27th to 31st October at Nashik.

The sports events included Tennis ball cricket, Table tennis, Lawn tennis, Badminton, Basket ball, Squash, Carrom, Chess, Marathon and Walkathon, Athletics, Cycling, Swimming etc.

IMA Pune members participated in this event in good numbers and won in various events.

Following members won in various individual categories -

- 1) Dr Darshana Kawale- Won 4 Gold medals and 1 Silver medal in 100 meters running, long jump, shot put, discuss throw, Javelin throw. Also awarded as Fastest Woman on track by IMA.
- 2) Dr. Sarita Mulkalwar- Silver medals in 200,400 meters running and Long Jump and a Bronze medal in 100 meters running.
- 3) Dr Vaibhav Dudhat - Gold medal in Men's Singles Carrom.
- 4) Dr Vaibhav Dudhat and Dr Amol Maiyyar- Silver medal in Men's Doubles Carrom.
- 5) Dr Ketan Jathar and Dr Manasi Godbole Gharpure - Gold medal in Mixed Doubles Lawn Tennis.
- 4) Dr Ketan Jathar and Dr Ashish Dhongade - Bronze medal in Men's Doubles Lawn Tennis.
- 5) Dr Manasi Godbole-Gharpure - Silver medal in Women's Singles lawn tennis.
- 6) Dr Nachiket Mahindrakar- Gold medal in 100 meters and Bronze in 200 meters running.
- 7) Dr Kevin Bora -Seven Silver Medals in 50,100,200 freestyle and backstroke and 50 m butterfly Swimming event

Team Event -

1) Football team won Championship in Box Football with team members participating - Dr Yuvraj More, Dr Amol Maiyyar, Dr Gaurav Karve, Dr Ashutosh Ajari, Dr Chandrashekhar Rao (Max Goals), Dr Parag Kinge, Dr Kunal Shinde, Dr Rahul Patil, Dr Anand Karale, Dr Siddharth Shah

Leather ball, Tennis Cricket and Volleyball teams participated and performed well.

IMA Pune congratulates all winners and participants.

The participation was facilitated by Sports Committee Members Dr Kedar Patil and Dr Milind Khedkar.

All Managing Committee Members encouraged and boosted the participation.

●●

इ एम एस चे प्रणेते

डॉ प्रतिभा कुलकर्णी

१८२२० ५५८९४

५ ऑगस्ट १९९९ रोजी इ एम एस ची सुरुवात संजीवन हॉस्पिटल मधून झाली. त्यापूर्वी २-३ वर्ष डॉ प्रसाद राजहंस हा तरुण डॉक्टर operation theater च्या डॉक्टर्स रुम मध्ये अनेक वेळा अनेकांशी चर्चा करताना दिसायचा. परदेशातून शिकून आलेला तो anaesthetist आहे हे समजलं होते. पण डॉक्टर्स रुम मध्ये बसून चर्चा ऐकणार्या कुणाच्याही लक्षात येत असे की त्याची इमर्जन्सी मेडिकल सर्व्हिसेस ह्या विषयाबद्दल ची कळकळ मोठी आहे. आपल्या देशातील वैद्यकीय सेवेमध्ये असलेली उणीव - आपत्कालीन वैद्यकीय सेवेची - इमर्जन्सी मेडिकल सर्व्हिसेसची त्याला प्रकर्षाने जाणवत होती.

त्यानंतरचा इ एम एस आणि डॉ राजहंस ह्यांचा गेल्या पंचवीस वर्षांचा प्रवास आपल्या डोळ्यासमोर आहे. अनेक अडचणींना त्यांनी तोंड दिले. नवनवीन आव्हानांना सामोरे जात देशभर ह्या सेवेचे जाळं विणले.

रुग्णवाहिकांच्या चालकांपासून नर्सेस - डॉक्टर्स पर्यंत प्रशिक्षित मनुष्यबळ तयार करणे, त्यासाठी अभ्यासक्रम तयार करणे, तो सुरू करण्यासाठी खासगी, सरकारी पातळीवर आवश्यक त्या चर्चा, कागदपत्र ह्यांना न कंटाळता तोंड देणं, वेगवेगळे कोर्सेस तयार करणं, लोकांमध्ये आणि वैद्यकीय वर्तुळातही ह्या विषयाबद्दल जागृती करणं, हे करत असताना शास्त्रीय ज्ञानाच्या प्रगतीचा वेग राखत सेवेच्या गुणवत्तेमध्ये सतत भर घालत राहणे, कितीतरी गोष्टी वैद्यकीय क्षेत्रापलीकडे जाऊन कितीतरी क्षेत्रांचा अगदी ट्रॅफिक पोलिसांपासून बांधकाम व्यावसायिकांपर्यंत समन्वय साधत हे काम करत राहावे लागतं. डॉ प्रसाद राजहंस हे काम अथकपणे, निष्ठेने करत आहेत.

एखाद्या नवीन बदलाचे, प्रगतीचे आपण आपल्या नकळतच साक्षीदार बनतो. वैद्यकीय क्षेत्रामध्ये तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीची झेप विस्मयचकित करणारी आहे. पण एखाद्या सेवेचे स्वरूप त्यातल्या तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीसकट असं उन्मीलित होताना पाहणं आणि त्याचा प्रणेता आपला एक सहकारी असणं ही खरोखर एक विशिष्ट गोष्ट आहे. एखाद्या विशेष घटनाक्रमाच्या, ज्याचा उल्लेख भविष्यात त्या विशिष्ट कालखंडातला महत्वाचा इतिहास म्हणून होणार आहे. वर्तमान कालखंडामधला प्रवास आपण अनुभवतो आहोत. ह्या सगळ्या प्रवासामध्ये, आपला प्रत्यक्ष सहभाग नसला तरी आपण साक्षीदार आहोत ह्याचे मला समाधान वाटतं.

अणखी एक गोष्ट मला ह्यानिमित्ताने आठवली. 'आमच्या पूर्वीच्या पिढीनं आमच्यापुढे बरेच आदर्श ठेवले. निरलसपणे काम करणारी माणसं आम्ही पहिली. आमच्या पिढीनं मात्र असे कोणतेच आदर्श नवीन पिढीसाठी ठेवले नाहीत.' अशी हाकाटी आपण सगळीकडे ऐकतो. आज डॉ प्रसाद राजहंस यांचे इमर्जन्सी मेडिकल सर्विसेस मधील काम आणि डॉ धनंजय केळकरांच्या नेतृत्वाखाली काम करणारी दीनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटलची टीम ह्यांचं काम बघता खरंच फार मोठा दिलासा वाटतो.

भविष्यामध्ये इ एम एस बद्दल जेव्हा जेव्हा चर्चा होईल, त्यांच्या प्रवासाचा, इतिहासाचा अभ्यास होईल तेव्हा तेव्हा डॉ प्रसाद राजहंस हे नाव घेतल्याशिवाय ती पूर्ण होऊ शकणार नाही हे नक्की!

●●

शब्द

डॉ. वैजयंती पटवर्धन

फोन : ९८९०८४००२६

शब्दाच्या पलीकडले निःशब्द बोल

मनाच्या स्पंदनांना किती त्यांचं मोल

शब्दांच्या विणीत भावना गुंफलेल्या

मोकळ्या केसांवरल्या फुलाफुलात माळलेल्या

शब्दांचे शर हृदयात सलणारे

शब्दांचे सर आभाळागत वर्षणारे

शब्दांच्या वाटा नागमोडी वळणाऱ्या

शब्दांच्या लयी फेसाळून हलणाऱ्या

शब्दांचे हुंदके ओठाआड दडलेले

शब्द होण्याआधीच आसवांतून सांडलेले

शब्दांची झाकोळ मूर्ताला अमूर्तगारी

शब्दांची हळहळ व्यक्ताला अव्यक्तगारी

शब्दांची निशब्द वीणा नित्येच करते दीडधा दीडधा

माझ्या ओठाआडचा शब्द ऐकशील ना फक्त एकदा ?